

מתוך הספר ילקוט גאולה ומשיח – פרשת פנחס

כט

כך והכהן הגדול הכריע בדבר – הרי אפשר לומר מלכתחילה ש"אימרא יאי"?

ועל כרחך צריך לומר, שיש מעלה גם ב"גדיא", ולכן מספרת הגמרא ש"מלכא אמר גדיא יאי", שזוהי הוראה בתורה, שמצד המעלה ד"גדיא" צריכים לפעמים לילך בסדר זה.

והענין בזה – כידוע שישנו הענין ד"שבע יפול צדיק וקם"¹⁴, הנה בשעת הנפילה אי אפשר לילך בסדר העבודה ד"אימרא", אלא בהכרח לילך בסדר העבודה ד"גדיא"; אמנם, לאחר שהולכים בסדר העבודה ד"גדיא", צריך לידע, שהתכלית היא בסדר העבודה ד"אימרא", בהתיישבות, והיינו, שגם תוקף וריבוי האור ד"גדיא" צריך להמשיך באופן של התיישבות.

וזהו שמש"ח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא¹⁵: התכלית היא שיהי' גילוי אלקות באופן ש"ראו כל בשר", אפילו חיות ובהמות¹⁶, שהוא ענין ההמשכה למטה, עבודת הצדיקים; אבל ההתחלה צריכה להיות בעבודת התשובה – באופן של שביירה, והתעלות למעלה מהעולם. ועל דרך המבואר בתניא¹⁷ שענין המסירת-נפש הוצרך להיות גם אצל הדור שנכנסו לארץ, כיון שמסירת-נפש היא יסוד כל העבודה; אבל לאחר זה צריך להמשיך את תוקף המסירת-נפש בהתיישבות למטה בכוחות פנימיים.

תורת מנחם התוועדיות ה'תש"כ ח"ב, עמוד 48 ואילך

וכידוע מאמר המגיד¹⁰, שזה שאמרו רז"ל¹¹ "לא יאמר אדם אי אפשרי כו", אלא אפשרי, ומה אעשה שאבי שבשמים גזר עלי", הרי זה רק בצדיקים – כי צדיקים נמצאים בעולם, ולכן מצד עצמם הם במעמד ומצב ש"אפשרי", אלא "מה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי", משא"כ בעלי-תשובה הם למעלה מהעולם, ולכן אינם זקוקים לכך ש"אבי שבשמים גזר עלי", אלא הם מלכתחילה במעמד ומצב ש"אפשרי", כיון שאין להם שייכות לעולם.

וזהו ש"מלכא אמר גדיא יאי, ומלכתא אמרה אימרא יאי" – כי: מצד בחי' מלכא ששם נוגע יותר ענין הרוחניות והאור – "גדיא יאי", עבודת בעלי-תשובה, שאצלם מודגש יותר ענין הרוחניות, להיותם באופן של הבדלה לגמרי מהעולם, ואצלם ישנו ריבוי האור יותר, ע"ד מאמר רז"ל¹² במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כיון שעבודתם היא בחילא יתיר¹³; אבל מצד בחי' מלכתא, שם נרגשת הכוונה דדירה בתחתונים – "אימרא יאי", שהוא ענין עשיית העולם כלי לאלקות, שבזה נשלמת הכוונה דדירה בתחתונים.

"אמרו, מאן מוכח, כהן גדול וכו" – דכיון שענינו של כהן הוא לשרת בקודש, נרגשת אצלו הכוונה דדירה בתחתונים, ולכן אמר אימרא יאי, והביא ראי' מקרבן תמיד ("אי גדיא יאי יסק לתמידא") – שזוהי עבודת הצדיקים שהיא באופן ד"תמידים כסדרם" (משא"כ עבודת בעלי-תשובה כו').

ב. אך עדיין צריך להבין: מהו ההוראה מאריכות הסיפר שמלכא אמר באופן כך ומלכתא אמרה באופן

14) משלי כד, טז. וראה תניא חינוך קטן. ובכמה מקומות.

15) ראה זהר חלק ג קנ"ג. ב. לקוטי תורה דרושי שמיני עצרת צב, ב. שיר

השירים נ, סוף עמוד ב. ובכמה מקומות.

16) ראה שיחת אחרון של פסח אשתקד ס"ד (ת"מ חכ"ה עמוד 226). ושם

נתבאר.

17) סוף פרק כה.

10) ראה מגיד דבריו ליעקב בהוספות ס"מ. וש"נ.

11) תורת כהנים ופירוש רש"י קדושים כ, כו.

12) ברכות לז, ב. רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ד.

13) זהר חלק א קכט, ב.

המשך ביאור למס' פסחים ליום רביעי עמ' ב

19 שְׁלֵ אַדָּם, וְעִשְׂאָן הַכְּתוּב בְּאֵילוּ [הַן] בְּרִשְׁתּוֹ לְהַתְּחִיב עֲלֵיהֶם. וְאֵלוּ
20 הֵן, בּוֹר שְׂכָרָה אַדָּם בְּרִשְׁתּוֹ תְּרֵבִים, שֶׁאֵף שְׁהוּא בּוֹר שֶׁל הַפֶּקֶר
21 הַחֲשִׁיבּוֹ הַכְּתוּב בְּאֵילוּ הוּא שְׁלוֹ, וְהָרִי הוּא מִתְּחִיב עַל נִזְקֵיו כְּדִין
22 מִמוֹנוֹ שְׁהוּיָק. וְכֵן חֲמִין מִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וְלִמְעֻלָּה – מִסּוֹף הַשְּׁעָה
23 הַשִּׁישִׁית שֶׁל עֶרֶב פֶּסַח וְאֵילָךְ, שֶׁמֶן הַדִּין לֹא הִיָּה לוֹ לְהִיחָשֵׁב
24 לִמְמוֹנוֹ, כְּדִין כֹּל אִיסוּרֵי הַנֶּאֱמָר שֶׁאֵינֶם בְּרִשְׁתּוֹ, שְׁהָרִי מֵאוֹתָהּ
25 שְׁעָה הַחֲמִין נֹאסֵר בְּהִנָּא, וּמִכֹּל מְקוֹם הַחֲשִׁיבָה אוֹתוֹ הַתּוֹרָה
26 כְּשֶׁלוֹ לְעִנְיָן שִׁתְּחִיב עֲלָיו בִּבְל יִרְאֵהוּ. וּמֵאַחַר שְׁבֹאוֹתָהּ שְׁעָה
27 כְּבֵר אֵינוֹ בְּרִשְׁוֹתוֹ, שׁוֹב אֵינוֹ יִכּוֹל לְבַטְלוֹ.
28 שׁוֹאֵלָת הַגְּמָרָא: וְנִבְטְלָהּ בְּאֵרְבָּע – הֲלֹא הִיָּה לָהֶם לְחַכְמֵי לִתְקַן
29 שִׁיבְטֵל כֹּל אַדָּם אֶת חֲמִצּוֹ בְּשַׁעַת הַרְבִּיעִית שֶׁל יוֹם אַרְבַּעַת עֶשֶׂר,
30 וְנִבְטְלָהּ בְּחִמְשָׁ – אוֹ שִׁיבְטֵלְנוּ בְּשַׁעַת הַחֲמִישִׁית שֶׁל יוֹם אֵיזוֹ קוֹדֵם
31 זְמַן אִיסוּרוֹ, וְלִמָּה עֲלָיו לְבַטְלוֹ כְּבֵר בְּלִילָה לְאַחַר הַבְּדִיקָה. מִשִּׁיבָה
32 הַגְּמָרָא: בֵּינָן דְּאוֹתָהּ שְׁעָה עֲדִינָן לְאוֹ זְמַן אִיסוּרָא [–אִיסוּרוֹ] שֶׁל
33 הַחֲמִץ הוּא, וְכֵן לְאוֹ זְמַן בְּעִוְרָא הוּא – אֵינוֹ זְמַן הַבְּדִיקָה, מֵאַחַר
34 שֶׁאֵין לוֹ מָה שִׁיזְכִּירְנוּ יֵשׁ לְחֹשֶׁשׁ דִּילְמָא [–שְׁמֵא] פְּשַׁע מִתּוֹךְ
35 שְׁכַחָה וְלֹא מְבַטֵּל לִיהֵ. וְעַל כֵּן תִּיקְנוּ לְבַטֵּל בְּלִילָה, שֶׁמִּתּוֹךְ שְׁהוּא
36 עֶסֶק בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בְּבִדְיָתָה הַחֲמִץ לֹא יִשְׁכַּח לְבַטְלוֹ.

1 לאחר, הרי הם תִּיבִין בְּמַעֲשֵׂר, ואינם כפירות הפקר. אבל בְּזִמְנֵי
2 שְׁאֵין בְּעַל הַבֵּית מְקַפְדֵי עֲלֵיהֶן, הרי הם נעשים הפקר ומוֹתְרִין לְכֹל
3 אַדָּם מִשּׁוֹם זְלוֹ, ואף אם לִיקְטֵם בְּעַל הַבֵּית עֲצֵמוֹ הרי הוא כּוֹזֵב
4 בָּהֶם מִן הַהִפְקָר, וְפִתּוּרֵין מִשּׁוֹם מַעֲשֵׂר כְּדִין פִּירוֹת הַפֶּקֶר. הרי
5 שְׁדָּבֵר שֶׁאֵינוֹ חֲשׁוֹב בְּעִנְיֵי הַבְּעֵלִים בְּטֵל וְנַעֲשֵׂה הַפֶּקֶר מֵאֵלָיו,
6 וְאִפְלוּ שְׁהוּא מִשְׁמֵרוֹ אֲגַב מִמּוֹן אַחַר, אֵינוֹ נֹחֵשֵׁב לִמְמוֹנוֹ מִחֲמַת
7 שְׁמִירָה זוֹ.
8 מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: אֲמַר רַבָּא, הַצְּרִיבּוֹ חַכְמֵי בִּטּוֹל אֵף לְאַחַר
9 הַבְּדִיקָה מִשּׁוֹם זְלוֹ, שְׁמָא יִמְצָא גְלוּסְקָא [–פֶת עֲגוּלָה] יָפָה שֶׁלֹּא
10 נִמְצָאָה בְּבִדְיָקָה, וְדַעֲתִיהּ עֵילְוִיהּ – וְתִהְיֶה דַעְתּוֹ עֲלֶיהָ, וְתִיחָשֵׁב
11 בְּעִנְיֵיו וִיחֹס עֲלֶיהָ וְיִמְנַע מִלְּשׁוּרְפָהּ, וְיַעֲבֹר עֲלֶיהָ בִּבְל יִרְאֵהוּ.
12 אֲבֵל לְאַחַר שִׁבְטֵל אֶת כֹּל חֲמִצּוֹ שׁוֹב אֵינוֹ עוֹבֵר עֲלֶיהָ. שׁוֹאֵלָת
13 הַגְּמָרָא: וְכִי מְשַׁבְּחָת לִיהֵ לְבְטְלָהּ – הֲלֹא דִי שִׁיבְטֵלְנָה בְּשַׁעַת
14 שִׁימְצָאנָה, וּמִדּוּעַ עֲלָיו לְבַטֵּל בְּלִיל אַרְבַּעַת עֶשֶׂר לְאַחַר הַבְּדִיקָה.
15 מִשִּׁיבָה הַגְּמָרָא: דִּילְמָא מְשַׁבְּחָת לִיהֵ לְבִתְרֵי אִיסוּרָא וְלֹא בְּרִשְׁוִתִּיהּ
16 קְיָיְמָא – יֵשׁ לְחֹשֶׁשׁ שְׁמֵא יִמְצָאנָה לְאַחַר זְמַן הַאִיסוּר כְּשֶׁהַחֲמִץ
17 כְּבֵר אֵינוֹ בְּרִשְׁוֹתוֹ וְאֵינוֹ שְׁלוֹ, וְלֹא מְצִי מְבַטֵּל – וְבֹאוֹתָהּ שְׁעָה כְּבֵר
18 אֵינוֹ יִכּוֹל לְבַטְלוֹ, דְּהָרִי אֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁנֵי דְבָרִים אֵינָן בְּרִשְׁוִתֵי